



AKTUELL FRÅGA 2 – FÖRSKOLA SOM UNDERLÄTTAR LIVSPUSSLET

(Malin Berglund, Västerbotten)

Kammarrätten i Stockholm slår fast i två domar att syskonförtur aldrig kan gå före elevers rätt att gå i en skola nära hemmet (närhetsprincipen) och föräldrars önskemål. Domarna betyder inte att det blir förbjudet att ge syskonförtur. Men närhet och önskemål väger alltid tyngre. Regeringen vill säkerställa att kommunerna kan använda syskonförtur när det ska göras urval till skolor. Det är tillsatt en utredning som ska se över ändringar av regelverket, förslaget ska presenteras i mars 2020. I dagsläget finns det exempel på flerbarnsfamiljer som får åka till flera förskolor innan de ska på arbetet. Det finns en stor risk utifrån detta att specifikt kvinnor går när i arbetstid för att få ihop livspusslet och det var ju inte tanken med allmän förskola snarare tvärtom.

Vilka möjligheter ser vi att påverka samt synliggöra detta som S-kvinnor?

Förbundsstyrelsens svar på fråga 2

Syskonförtur regleras inte i skolförfattningen. Skolverkets skriver: Enligt skollagen ska kommunen i första hand utgå från vårdnadshavarnas önskemål när de ger en elev en plats vid en skola. Men vårdnadshavarnas önskemål får inte gå ut över ett annat barns rätt till placering vid en skola nära hemmet, det som kallas närhetsprincipen. Kommunen får annars endast frånga vårdnadshavarens önskemål om placering om den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen eller vad det gäller grundskolan, om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. Om det är fler sökande än antalet platser gäller således en allmänt hållen närhetsprincip som innebär att en vårdnadshavarens önskemål om placering inte får leda till att en annan elev får en skolplacering för långt från hemmet. Vad som avses med uttrycket ”nära hemmet” är inte definierat varken i skollagen eller i dess förarbeten. Högsta förvaltningsdomstolen har i ett tidigare avgörande uttalat att innebörden får antas vara beroende av de lokala förhållandena, och därför anses det i första hand vara upp till varje kommun att själv bestämma vilka kriterier som ska gälla. Kommunen behöver beakta faktorer som till exempel elevernas ålder och avståndet mellan hemmet och olika tillgängliga skolor. I samma avgörande har Högsta förvaltningsdomstolen uttalat att bestämmelsen inte kan anses ge utrymme för att de elever som bor närmast en viss skola enbart av detta skäl ges företräde framför andra sökande i kommunen.

Det innebär att kommunerna har ett relativt stort utrymme att själva bestämma vilka principer som ska tillämpas vid placeringen. Kommunen behöver alltid försäkra sig om att de principer som de använder vid skolplaceringen, inte begränsar eller sätter bestämmelserna om vårdnadshavarnas önskemål och närhetsprincipen ur spel. Kammarrätten i Stockholm har i två domar prövat placeringsbeslut där elever som bor inom ett visst avstånd från skolan och som har syskon som går i förskoleklass eller årskurs 1–3 vid skolan har prioriterats framför andra elever.

Lokalt kan S-kvinnor se över om kammarrättens dom förändrat kommunens principer för placering av barn i förskoleklass och skola och om det gett negativa konsekvenser för familjer.

S-kvinnors förbundsstyrelse kommer följa regeringens utredning i denna fråga.